

June 2014

KASHMIRI MARSIYA (ELEGY) MANUSCRIPTS: THE VALUABLE SOURCES FOR THE DISSEMINATION, RECONSTRUCTION AND SAFEGUARDING THE HISTORY AND CULTURE

tawfeeq nazir

University of Kashmir, tawfeeq17@gmail.com

javaid hussain bhat

University of Kashmir

Follow this and additional works at: <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac>

Part of the [Asian History Commons](#), [Cultural History Commons](#), [History of Religion Commons](#), [Islamic World and Near East History Commons](#), and the [Library and Information Science Commons](#)

nazir, tawfeeq and bhat, javaid hussain, "KASHMIRI MARSIYA (ELEGY) MANUSCRIPTS: THE VALUABLE SOURCES FOR THE DISSEMINATION, RECONSTRUCTION AND SAFEGUARDING THE HISTORY AND CULTURE" (2014). *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. 1113.

<http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1113>

KASHMIRI MARSIYA (ELEGY) MANUSCRIPTS: THE VALUABLE SOURCES FOR THE DISSEMINATION, RECONSTRUCTION AND SAFEGUARDING THE HISTORY AND CULTURE

ABSTRACT

Manuscripts are the links to the historical facts that will otherwise remain unknown to the world. They contain authentic information and facts about the social, political and cultural aspects of a nation. Therefore their intellectual value cannot be over emphasized. Many countries and nations are joining hands towards preserving such cultural assets by way of taking conservation and preservation measures including digitization and documentation.

Marsiya or Elegy has gained more importance after the Martyrdom of Imam Hussain (a.s) and his companions and household in Karbala. Marsiya has been since written and recited in order to mourning the tragic events of Karbala. Many Marsiya manuscripts are available in different languages written during different times by many great writers and poets like Persian, Arabic, Urdu, Balti, Punjabi and Kashmiri. These Marsiya manuscripts are being used to be recited at different occasions especially during the month of Muharram-ul-Haram. Many of these Marsiya manuscripts are at the verge of extinction owing to need of preservation and conservation. The study had identifying and documenting some of the Kashmiri Marsiya manuscripts.

Keywords: Marsiya, Elegy, Manuscripts, Silah-i-Kahloos, Kitab, baradari

INTRDOUCTION

Culture is defined as knowledge, belief, art, morals, law, custom and any other capabilities and habits acquired by man as a member of society **Chowdhury (2010)**. He further adds that heritage means “our legacy from the past, what we live with today and what we pass on to future generations”. **Veltman (1997)** says that Culture is concerned with the development of coherent viewpoints which bring a cumulative effect to otherwise isolated experiences of a group, making them feel special yet allowing others to have a parallel experience. Hence an Italian’s culture links them with Dante and Petrarch, and yet they can respect an Indian’s culture which links them with the Vedas and the Mahabharata. The vast and the rich Culture of India comes in many forms and shapes which urge people to play a central part to preserve their cultural heritage. **Liew (2005)** further adds that Culture provides links between the past, present and the future. Cultural information can bring communities together, as well as promoting the understanding of a culture and society. **Jokilehto (1990)** defined cultural heritage as the entire corpus of

material signs - either artistic or symbolic - handed on by the past to each culture and, therefore, to the whole of humankind. As a constituent part of the confirmation and enhancement of cultural identities, as a legacy belonging to all humankind, the cultural heritage gives each particular place its recognizable features and is the storehouse of human experience. The preservation and the presentation of the cultural heritage are therefore a corner-stone of any cultural policy. The cultural heritage thus should be considered both in time and in space.

Soualah and Hassoun (2011) say that Manuscripts are living witnesses to human civilization. They represent a real knowledge medium of a specific era. The access to these works is a real problem because of their fragility which limits handling; and because distant countries conserving them require travel for access. The medium of information storage has changed from clay tablets, palm leaves to paper and now to electronic and optical media. **Ahmed (2009)** points out that the traditional preservation method constitute of all form of direct actions aimed at the life expectancy of undamaged or damaged elements of manuscript like mechanical cleaning solvent cleaning etc .Machine made paper made of wood pulp containing harmful acidic ingredients that caused deterioration was used. Manuscripts, which contain centuries of accrued knowledge in such areas as philosophy, sciences, literature, arts and the pluralistic faith systems of India are more than just historical records. They represent the collective wisdom and experience of generations of thinkers. In fact the entire gamut of history is left unexplored or partially explored in manuscripts. Shafi (2004) says that many digital library initiatives focus on preserving various cultural heritages. Often, the initiatives comprise of various materials such as pictures, maps and paintings, and manuscripts are one of the materials included. Some Western and Indian digital library of manuscripts initiatives include MASTER (Manuscript Access Standards for Electronic Records), Oxford University Manuscripts, Medical Manuscripts in NLM, European Manuscript Server Initiative (EMSI), and Unesco Memory of World. Those projects have used photographic and digital methods to develop a full or partial archival copy of the manuscripts available on-line using different software with JPEG format for image processing in association with different metadata initiatives (**as cited in Rifin & Zainab, 2007**).

Marsiya / Marsiyas an Urdu-Persian poetry form that is recited normally on the death of a dear one. This art form was first originated in Iran where it was customary to recite Marsiya in order to commemorate and lament the death of Hazrat Hussein and 72 of his comrades during the siege of Karbala. Marsiya generally consists of six-line units, with a rhyming quatrain, and a couplet on a different rhyme reveals **Indian Poetry (2009)**. The Marsiya, a form that usually details the seventh-century C.E. martyrdom of the Prophet of Islam's grandson, Imam Husain A.S., has a reputation for being more complex and more erudite than other genres of the Shia Muslim mourning assembly; the majlis reveals **Bard (n.d)**. Marsiya has its roots in Arabic and Persian literature. They are traditionally either recited by

Marsiya-Khwans or sung by a Marsiya-Soz at Shia mourning assemblies held during the month of Mohharum. Though its language draws heavily on Arabic and Persian vocabulary, the Urdu Marsiya is imbued with the color and flavor of the Indian subcontinent. The best of verses are exquisite cameos composed of images of local flora and fauna, drawing on local custom and tradition. In terms of emotional range the Marsiya swings between heroic displays of martial skill and tender descriptions of affection and bereavement between the high moral virtue of the people of the House of the Prophet and their ultimate vulnerability in the face of death and loss. **Thumri, Chaiti and Sohar (n.d)**. About the glory of marsia **Husain (2010)** says that If one extreme of the literature is *Ghazal* – the lyrics, then the other is *Marsia* – the epic. The Ghazal relates to *Ramz*– the allusions and the imagined, but the Marsia relates to the real episodes and its content is not all sweet narrate, but verbosity of battlefield description, pain, valour and chivalry. When a scene of Karbala is versified in the style of Marsia – the elegy is read with intone in the rising and falling voice – a generic cut and created to suit the descript, where every scene of Karbala depicted is articulated through unique and subtle wording of the Marsia. **Hyder (2006)** the ideal marsiya open with a Chehra, the section that leads the reader/listener into the subject of that particular marsiya through a verbal sketch of the description of a particular time of the day, the difficulties of travelling in a desert, or the praise of Allah (Hamd), Muhammad (Naat), or Ali and the Imams (Manqabat).

Problem

Manuscripts are one of the precious materials of our cultural heritage. They are valuable sources for the dissemination, reconstruction and safeguarding the history and culture. Manuscripts provide not only the most authentic witnesses to life in the medieval era, but also a record of what aspects of life were considered to be of sufficient importance to immortalize in the medium. Kashmiri Marsiya manuscripts have been written during different time periods almost from 600 years and contain rich and valuable information about the religion and the tragic events of martyrdom of Imam Hussain (a.s) and his companions in Karbala. The manuscripts are scattered and form the part of personal collection of many households of Marsiya writers and orators. Many of these Marsiya manuscripts are at the verge of extinction owing to need of preservation and conservation. The study makes an endeavor towards identifying, documenting some of the Kashmiri Marsiya manuscripts.

Scope

The scope of the study is confined to the identification, documentation of some of selected Kashmiri Marsiya manuscripts.

Objectives

1. To identify various Kashmiri Marsiya manuscripts.
2. To gather relevant information about selected titles.

3. To capture scanned images of selected manuscripts.
4. To document each Marsiya manuscript.

Methodology

For objective 1st and 2nd a survey was carried to various places including households of Marsiya writers and orators to identify various Marsiya titles and manuscripts. The information pertaining to each identified manuscript was gathered by consulting Marsiya knowing persons including writers, scribes and orators, besides few important books were consulted for the same.

For objective 3rd high resolution scanner were used to digitize the manuscript by choose the best resolution for clarity and easy up and downloading procedures.

For objective 4th MSWord 2003 was used to create documented files of manuscripts with associated metadata.

Review of Related Literature

Culture is that invisible bond, which ties the people of a community together. Hofstede (2001) says that Culture could be defined as a collective programming of the mind that distinguishes the members of one human group from another (**as cited in Hakala, Latti& Sandberg, 2011**). Zuraidah while studying Culture says that culture forms everyday lives of the people. The colorful cultures are evident in not only the music, dances, games, the many art forms and past times, but also in the values, beliefs and norms (**as cited in Manaf and Ismail, 2010**). **Chowdhury (2010)** defines Culture as knowledge, belief, art, morals, law, custom and any other capabilities and habits acquired by man as a member of society. He further adds that heritage means” our legacy from the past, what we live with today and what we pass on to future generations”. **Liew (2005)** adds that Culture provides links between the past, present and the future. Cultural information can bring communities together, as well as promoting the understanding of a culture and society.**Veltman (1997)** explains that Culture is concerned with the development of coherent viewpoints which bring a Cumulative effect to otherwise isolated experiences of a group, making them feel special yet allowing others to have a parallel experience. Hence an Italian’s culture links them with Dante and Petrarch, and yet they can respect an Indian’s culture which links them with the Vedas and the Mahabharata. UNESCO says that Cultural heritage is the legacy of physical artifacts and intangible attributes of a group or society that are inherited from past generations, maintained in the present and bestowed for the benefit of future generations. Cultural heritage is based on the aspects of our past that we cherish, want to keep and pass on to future generations and outside world. Cultural heritage manifests itself in diverse forms, from mega-structures, like pyramids, medieval cities, monastic complexes and museums, to languages and dialects, songs, art, folk stories, customs, practices and dances. However, **Jokilehto (1990)** suggests that cultural heritage should be considered both in time and in space. First, it

no longer stops at the dawn of the nineteenth century but now also embraces the records left behind by the twentieth century. Second, the aim is not only to preserve increasingly numerous items of cultural property but also to safeguard complexes which go far beyond single large monuments or individual buildings.

The preservation of cultural heritage is central to protecting a sense of who we are a meaningful reference in our culturally diverse world. **Ekwelem, Okafor and Ukwoma (2011)** states that “preservation of cultural heritage resources is essential to sustainable development. It recognizes the importance of cultural continuity and of human history in nourishing social cohesion, a sense of self, of belonging, and of place in a context within which to understand the past and to contemplate the future”. **Maltesh, Lahkar and Gajakose (2007)** says that Culture is preserved through verbal and written forms on subjects like songs, stories, epics, novels, poems, philosophical treatises, manuals, performances etc. Williams (2001) states that preservation of cultural heritage resources is very important to the development of the various cultures. It is a witness of where we have come from and where we are (**as cited in Ekwelem, Okafor and Ukwoma, 2011**). Conway (1990) adds further that the purpose of preservation is to protect information of enduring value for access by present and future generations (**as cited in Hedstrom, 1997**). **Ramana (2005)** says that Preservation of traditional materials became more successful and systematic after libraries and archives integrated preservation into overall planning. **Manaf and Ismail (2010)** further adds that these institutions provide their respective communities with scientific, creative and cultural heritage resources. Day (1997) is among the earliest authors to discuss the importance of recording technological context for digital preservation. He suggested that Dublin Core elements could be used to preserve details (e.g., migration, encoding) about the technical context of digital materials. Furthermore he suggests that the metadata recorded for each instance would make it possible to discover how to accurately manipulate and display digital materials (**as cited in Beaudoin, 2012**). In recent decades, many major libraries and archives established formal preservation programs for traditional materials in paper, microform, photographic, and to a lesser degree audio-visual formats observes (**Hedstrom, 1997**). **Liu (1999)** says that in a changing society, the lack of funds and experienced librarians and the need to preserve precious historic and cultural heritage is particularly challenging. In order to resolve this difficult situation, networking and co-operation between libraries, archives and information departments is vital.

MANUSCRIPT FILES AND DOCUMENTATION

Manuscript No	1
Title	Silah-i-Khaloos
Author	Munshi Shah Mohammad
Date of manuscript	1973
Date of content	1300 Hijri
Language	Kashmiri
Physical description	Length= 30cm, Breadth=20cm
Script	Perso- Arabic
Origin	Kashmir
Material used	Paper
Scribe	Mohammad Ashraf
Orator	Ali Mohammad
No. of folios	9
No. of satires	12

سلاح خلوص

یا اللہ بخشتم اصلک و صلا سلاح خلوص که تم زبان صیف و صاف
همیهر کلام یتیم میان مو که مکران آسنه آحنه دتتو
قدرت صیقل بر تو سلاح علیه حدوث نیران روشن دم صبح نیفا
از نیام یوان زنگ ظلمت کاسنه خاصنه کمران دمه دمه تینا
مران تینر ضیاء چس افشان رنیریا نورچ رنیریا یہ چو
زن روز روشن آسہ ہمیشہ روز روشن و تہ کمرہ ہر کتہ آفتابو
چو کیا لگت ما تابو سپرہ اش پیر رنگین ستارہ قطارہ ابدار
بیم جوت نکینہ آسہ ترہ کان عقل سار کند فکر تینر یا و صین
یہ نزارہ

پره نعت حضرت جوشن مغفرت تس مخصوص گندت زراہ نعت
اتہ فولاد دل مدام تمکور حال تراوہ جبرائیل کو لوندہ لوندہ
پہ تس و اثر لکان قاب و قوسینہ کمرہ جلوس تندس کند حکم
سمندر لمران رام شہر گردن خلدر تند افلا صندہ خلہ صندہ

پس کوه تهر مردیاه سوه مهر در شردای کمر پیش قبر
 مجر غاثر نه اثاره بیت ارض و سما سپهر تراوه -
 خورشید انا ماه تابو هر ترس حیفالیند تنند و آئین
 تارش کتو تحفانیه قبر خوش آئین لکر چهره مهر انور جو
 لشکر سیاه پاه چهر تهر پاش پاه
 وین پره رجز لافتا فتح کوه قدم بوس کرا عجز دیه سینه
 عدم چیم زبان فخر الفقار تعاون کت کنبه آسنه آسنه
 لبه رولج دین عین یله تنند و قدم پیو کر تته دمه بی دریغ
 دراو تیغ رسد دیس شاه جلا نریه به راه کمر کاسنه
 کیا سنده سر خدایه سند و سلاح دیو هر سیف الله قدس
 دتونه جلا یله دراو سوه پد الله کیا دست قدر تنو تنکره
 قوتاه مارنو عمر و مرخب چه عیب کت دپا زود خدایر
 رنسان جوابو لایه علم الیس بندس فخر الفقار سپهر کرا آسازین

والله يهينه كينه بكار زانه ته روح الامين
لوشانه بازور مصطفی دست دست خدا كس چو
امه خوت دستگاه

سور ش شمشیر حق حضرت سینه سپر آشوبه سامانه
شیر خلبان پانه خیر الانام دیان پار لکس یه خلبان نیر مدح
پیر سینه شیر سینه دیر خدا پناه مروت سپا سالار حمزه گوشت
بیکس گوس و نیس چوم زونیران میدان علم درام تهاوه هم
نیر سس یوم نر رفیق غم و غصه لبه لبه زو و معلوم
عبید الله روم منه در دلا و نیس یه همکو چوم و لا پینه
کینه مدح هم شیر بهبود معبوده تها و نیم معبود یه میان
مدعا یز دعا کوه کر کوه کوه خنابو و چپوز نور علم اعلی تر
زیر پناه مرسلین کمر دست خدا بالا و سته پیه و کش برین
میرخ مره زیر نعل یله کوه هم لکس خنیزه روزه رخنیزه
باز سس شیر عریجه کوه بایکوفته گوس فوشن شیرانه شینه

خرافقارتہ مصنام یکہ آب سیت ترپٹ دتہ تریشہ تہہ تہہ تہہ
 بیکنہ فیرس لہر شیر الہ کمنا سید نیوس کم نہ تر
 کہ سیت مارنہ ام یہ نینہ میانس جگر سسین تار و کم نہ
 کرم سنے ورم نو بونا میانہ جانو و ندر تہاہ اسوم لول سٹاہ
 کانو تہاوند ونا کورہ برنا ملتواہ و نتم زہ کورہ نینو سیت پویمہ با
 کینہ تپور و زخو و سراویمہ با کینہ با فہر و یہ قحط ابونہ کان
 سعد نو فہر و یہ با ییمہ سیت ترشتر جبینہ زیر تہہ کور ترویمہ با
 وستہ پیویم ہر زینینہ تتر اسہ و چہہ کامہ تہیہ زہ کان
 دیہ کامیانہ کورہ باندینہ کام
 بہ تہیہ شمر زنجیرہ بینہ پیم کورہ ہر افسوس تمہ ساعتہ ہر با
 دمہ کاموفہ و شام وینہ زور کیا بکار ام کورہ میانہ منہ عام و تہہ
 آسنہ و تہہ با دم نور چہ کورہ مال مانون آمتو چہو کامو کورہ
 مالس زہہ لگا شو گنت آرام یکہ با سیت یکو کہ پیمہ رفزدیوان
 کہنہ بیونہ تر سنے خلقو کور زونو چو کہ بلا کور زونو کور

کران جلد ۱۰۰ هزاره شصت و سه یونجه چو شکر و چو خلق
سوه روزیاست که بران زینباده و ازینباده سوه خوان ۱۰۰
کران باب ۱۰۰ فرمایم که آن اسوش یله وده بریب سکنین
یکه ساعته منگه برترشاه صغف کوه برشاه دینک اسوش
میرمینه مانده وان برس پده سورش لیلو بوغیشاه
خلق و چیم کلاه فیدران جگه برس پا و نم توس لگوم حشره
میه نینه ام جنگه که تنگ رتونه شمس فوج و ت و ا بده
میرا بده و چو حشره لشکر بند و شایسته ت غیث کور
پرت بسم الله پیرت سید در اوایم کرو شمس مبارک
ابنه عباسه صاحب خاصه دیونس در امتو چو شایسته
گفته هولا پناه تر لومه هولا شمس چو شمس سید
شاه پیره گو متو چو و الله از لوم اعتقاد انشاء الله
رود بحال خانه رسول الله کدن شمس قرآن به تابلو
بوزنه پتر یک دفعه پیو امیر المؤمنین ساروز انوشاه

خوج سپنو غلینے یا مینے صفه منزه فزه شوله محال بود پو یاشاه
خوشر بدل یہ کرو کیا

دیونس مه پیا تر فوشه اور تپیر پیوس کرو تهم مبارک زده شایه
خنگس درام امور حد ماره چتره دله کهنه بوزنده یہ زور
روزنده از بهایه کران جولان توه پران درود چو موس لکاه
پامه دنس زه میدان دراوا امام ونه چوبابه بند و پیا گندنه
سلاح یہ خیر چو سنده گزده کتوسنده دفتم بوه شایه
از چوم کران ہرا امور بنم گزده کتوس زره زراہ کران لال والا کبرا
تہکس یہ ہر نرا دنس تپیر موکس ہور بومچ وزہ کیا کرس تہف
شیر خوار صفر شہ مه چوینہ جان یم کان کڈہ ہر بابو بابوچر
سترہ گیشر کمانہ فرامرتہ نیرینہ چوم یقینے کتہ پاتھ میلہ دکتہ
سجدہ گاہ کردہ ہم نماز پیشینے آسوما لو کڈہ ان کان گبرسن تہ
بابر لہ ہننا کھینہ چوکس لگہ ہننا
بعزتہ با کوکندہ دینہ ریش سفید امام حسینے آوتہ ترشہ دوسر

سار بنو بنو شریکند نس انتقام کیا و نرا سند منصوص
سند و دهنه کوکله اسند اسکه پوره بے تاب اده کلوا وان
اب دتیوس توره تیرد نس کوه نس پامه پام و نیچ پور جنگ کراه
زانوت کیا کوه پوره انوتنه یقنه لهنه یا حنیف پوره
کار پیاه یه مارنه عاری پیاه یور فرات پیاه یور ترش نیاه
امه کر بهادر یاه تفاور ارزویا اسو و جهان مظلوم مندر حاکم
اکه کنه باب مارمت بیه کنه اچکواه رو برو کنه نس حو ان بے جالبو
میت طرفس کنو کران توره کنه طریشین آس العاش مندر حکما
غش کران آل السین ناچار پور متوتنها بیمار زین العابدین
دیوان حال مظلومه سندوزانکه تر یا خدا چومنه پت بروند
سایه س ۹
خلقو اس غلام کم کس امام حنیف چه سمت و کس لوان همتر
منس اغش لکار غلام استه پان سپر کوه یوکس بیت مده بر
تمه و قته اسند بخت اسونه و نیچ جهاکو شهادت میدان
تیر جان و ندر کس یو آس غلام لکنه نس آرام -

نشته چو آغنه داد و غلام رگه دکه زاه ژلسنه چه که بلنده
 خلقو بوزوم ظلم روح منه زواه سند کتاب چه گواه یله
 گو امانس فوج تباہ کنور و دال عبا اسوس رفیق تو که چارو
 اکه غلاما غمخور و فکار خوشکلاما آسان همیشه اسوس هر کارو
 یله امام کرو غم هر کار غلام گورس شیره زینے پیران آسوته
 فخر الجناح کر نیره بابہ سند و نازنینے تایینے گو خیمه منزه الوداع
 و یلاه و یلاه امام در او گنڈتہ سلاح مسلح

چاک دتو غلام منے زه باپو بکس گوس بقه فخر الجناح بر وند
 او کنر سددم دیونس به صلیب چانور منور و چایه صورت
 جلا چا مرگورس کهنه بوه قبه و سنه لگر شتا چانه پاشیه
 سارور مه تمنا کاسو وینے یتیم نمازاه کوه بهو یا امام تنکه
 شهیدین مرنه و زه بوه نماز رستور و مننه موهم سنه بوزنه
 امام منے کرو و هم نا جاعث نهد و فیرو لونا دیونس وله بالکرو ادا
 نمازاه دسیر فرصت قضاء تایینے خیمه اندکنو و چیمکه جایا

تہ غار کر نہ رود کرتہ سایہ تکبیر پرہ دینو قبلہ تہ کعبہ
مڈشتہ فوجیں کرہ ہیبتاہ کر یک دیہ شمر لعینے بدور
نمازہ دیوس فرشتا اودہ چونہ رسولہ سندودینے آر کران
پاچینے پاچینے ولوسہں خیمگاہ تو لو کہ شور و غوغا
حار د تو سعدن زہ ہلہ نار خیمینے گندوس امام پائے نماز پرہ
توہ تائینے کر و س تمام گڈہ میج عالمس فلکس نار تہولندہ
رود کتہ سندہ کران واکینے واکینے ونہ پیران نماز اسو
تتور یک دفع یتہ پیوس ہجوم امام زمانس نمازہ فرشتہ تماوا
پاچہ کر و سہندہ کر و و اوپلا واپلا سور ملزہ بر ملا کتہ و ترہ
نعوذ باللہ امام ونہ پیران اسو سجان رب الارباب تائینے ز الویس
نارہ خیمگاہ توہ موصو کر یک بابو بابو خیمینے نارڈشت یک دفع
اولاد ان شاہ دینے دیونکہ اہل بیت رسولیم چہا یہ کرا کاٹلہ اہل بیت
ظالموزانو کہہ عالم فنا گر خیمہ نشہ صحر اہل کینے اودہ اولتہ بینے
غریبے نہ و پلاشہ منگونکہ اصفرتہ
بید اقل الوراء البانیاز ربنا لعلہ بر شہا کد شہا

Annotation /Notes

The manuscript entitled “**Silah-i-Khaloos**” which means weapon of truth. This title is written by **Munshi Shah Mohammad** written in Kashmiri language in 1300 Hijri. The author has attractively discussed all the four parts of this title in a well-ordered manner.

In the Hamd part the author praises Allah. He says O Allah give me the weapon of truth so that I can defend myself from this false world. Allah has made this world very beautifully in the day. He brights the world with the weapon of sun and in the night He decorated the world with the light of moon and stars.

In the Naat part author praises prophet Muhammad (S.A.W) and in the Manqabat part author praises Imam Ali (A.S).His sword “Zulfiqar” is given Allah to Hazrat Ali (a.s). He uses his sword in defense of Islam always. Ali a.s is known as Lion of Allah. He is also known as **Assadullah** which means Hand of Allah.

In the Dard part author discusses the Shahadat of Imam Hussain. He says imam Hussain was very thirsty from three days. He says who snatched the weapon of imam Hussain (a.s). Who had cut off his arms? From which sword the Shimr (l.a) cut off his neck. Pillar of Islam were broken down in Karbala. On the day of Ashura Imam Hussain (a.s) got martyred in the battle of Karbala with his 72 companions.

Manuscript No	2
Title	Kitab (Book) or Madrasah (School)
Author	Mulla Hakeem Azeem
Date of manuscript	1993
Date of content	20 th century
Language	Kashmiri
Physical description	Length=30cm and Breadth=20cm
Script	Perso-Arabic
Origin	Kashmir
Material used	Paper
Scribe	Mulla Abdul Raheem
No. of folios	4
Orator	Khawaja Akbar
No. of stanzas	11

یا الله رحمك فضلاه كره واه محله لوه كتاب تعاونم قبول يد بشكركم لعلها
 بتو مدرسه معرفت سواد سپين روشن مضمون موسيقي عهدله السك كثر م ببرگوشتم
 نتم مهر صيون دان چاين شايرونه نش كنه صيده رسته تاب آسمني جانودايت
 علياه پوزت كامل معانر پين پينم اندر نشتم مختصر زكوكو مطول رنه نتم پوزتم
 افصح صبرانه جايه الا حمير پير صبر رادير اوده بر زرين تقرير اكر اكران جايگاه جانودارس
 قدرت شدر ليايه و همچنان لوايح القمر المفعال كو پيس سواد اير لويج رانوش لويج ضعت
 ذرات سرگردان فير انوش كنه رنه نمده اس ساعش وانه نا ودم صديقه عمر مندياه
 و انكونه اند عرفا نكوصف رندهاه
 رسالت مرسلم انتغاب وحدت بولس تسليمه سوه نيتي موعود مقدم مؤخر ديه
 در شتم گويج ديتيم سار ملت مشتم شده مدارج بنو نكوكو معراج الباب اس قدر
 شاگرده زن اسلاس آران سلامه تعاون قزن ورق شمس ساطع پيشن
 شوق القمر پير اوصو اصل دانشتم دين مدرساين سوه امر الم الكتاب مؤثر رهودر
 نه در سيمه پيو علماه ش گذر رنده لويج صدر كو شراعه الم شرح شتره نوره شيشا
 سوره رحمتيه ارمعلم ناطق چوه حيدر انوشوه و نه تياه تعريف ش چوه مجمع قرانور
 تصوير نقش كوشنده باعث آدم غليل پيدا سوه نجات ايجاد حويله
 وين و نه اصل دين فصل منقبت باب علم فصل المطالب پير نسيم الله الرحمن
 كروقم مکتب خاصه خلاص قر شين علم لدني لكون تجشتم يله ديه بار سوه مكلشتم
 زار كو تازه روضه الاحباب كره واه غلظه هل نيمه رزر مكلشتم قلم ورق بر گشت پوزتم
 نيمدس تحمير وصفن شتره پوزتم نيمدس حضرت نه حيدر ايل خالقن شته محصل كرس
 كرونو تفصيل قال وقيل رنه شس زبان در شس قران ناطق رحل شس خيبر الوراه
 شنده نوره محرم كرس عرش اعلى ادني پاي كو نهدنا قرب مراضوي پير انوشو رز صلاش

که آن سبقت کران و آن درجائش کران لعیف شنیده در حکو بیاه وین
کپاه بدل جنگو بیس بیاه
۱۲
پاره جنگس کو فکیر کتاب پورس حق تعلیم کش تعظیماه لدره سر شیره رحلم سبق
تندیم جگر گوشه صدیم پندرس پو شمر ذالموشن درایا و شاه حسینم حمایل رت بر
قرآن کران سعدس کنونر خطاب بوه پیوس عالم پیش قضا س جوم رضا لکیم
اماسینو سانشانه تنرول قرآن عالمس پوره روشن سوره مهر هوآه گوشتو توه گوشن
میایم بیابیم لم پیرانو پور وعظ کر کر توه منزه محف جوراه نه تاونو و هر که میا نظری
که مجموع بی میایم اولاد بیه کلام الله رنجر اطاعت حریت زاندر میان جان از مجموع
ماشر او انو دیو کپاه کیا جواب کش از کشن کش پو مننه سخا و انو پوره خبر بوه کیا
والس که منزه مارنو میانو ترانو رواه که که که در او غنوی
۱۳

ایم بوزت سعد پو فکر نه فوجیس گو انقلاب دینو ای مجموع وعظ بران گو یاه
کصه کران زن رسول کریمه کافر بوزن دین پامه لکته نامه انون پیر دلشتم ارجا کران
کران پیرن سید رشتم دیو کپاه خدایس کوس رت سوال جواب رت حرمت در
رسولذا السند و ایماه پونا خبر کصه پات للو متو پو نو پت گوشن راس تل در
رچو متو فرق پو شتم امس لکته گوزانو از رسول طراه مررا سنزه پیره کمیره لمو
س لکته بوه بوغه غیر آخر ترا و دین برو کو میا کو طمع سیم جمع نمازه و قش امس مارنه
آز کرش شیر باران و دین نار غیمس شمر امس امو مار الو جیل کران امس بیس
نم لکته امس عمامه لکته رداه پرو لکته لکته همه خداه
۱۴

خلقوا سوکیا لکمتو سبب پیش پس پیرن که که باب رات که و دینه سواه
کر سینه کلاماه پله پیشس باندو اش اندر صبح و روشنش پس یا دینا اچکاشن
دیو یا زید کو سبق شنو شنو و چاداب آخون اسو پیران کرووس سلامه

آنکه اس سبقت کر الو و الو در جانش کر کمانه لعنف شونده در حکو بیتاه و ن
 گناه بدل جنگو بپس بیتاه
 یاره جنگس کوفله بر کتاب پورس حق تعلیم کش تعظیم ماه لدره سر شزه رحلم سبقت
 ندریم جگر گوشه جیدیہ بدرس پو شمر ذ الجوشن درایا و شاه حسینم حمایل کرب
 قرآن کران سعدس کنونر خطاب بوه پیوس عالم شپس قفاس چوم رضا لکما
 اما پیوسانر شانه نترول قرآن عالمس چوه روشن سوره مهر هوایه گوشتو لوه گوشه
 میانم یذبابیم لم پرا نو پور وعظ در در لوه منزه تحفه جوراه نه تا و مو و هیزه میا نظری
 آن چوه بیه میا بینم اولاد بیه کلام الله ربهم اطاعت حرمت زائر میان جان از حصوه
 مائش او الو دیو گناه کیا جواب کش از کش کش منم صوا و الو چوه خبر لوه کیا
 والس که منزه مار نو میانو زانو رواه که کتابه در او غنای
 امیر لورس سعد لوه زانو زانو

این بوزارت سعد پور فکران ته فوجیس گوانقلاب دینوایم چھوہ وعظہ بران گویاہ
مکتہ کران زن رسول کریمہ کافر بوزن دین پامہ لکنتہ نامہ انون برداشتیم از چھاکران
کران پیرن سید رشیم دیو کیاہ خدایس کوس کرت سوال جواب اتہ حرمت
رسول خدا بندو ایماہ ہونا خبر مکتہ پات للو متو چھوٹو پٹ لموٹنم ردا سن تل
رچھوٹو خرقتہ پوٹنم امس لکنتہ گوزانو از رسول خدا مر اسنیزہ ویرہ لمیزہ لمو
تس لکنتہ بوٹتہ غیر آخر تراوتہ دین بروکو لم تیا کو طمع سینم جمع تارہ وقتس امس مارنہ
آز کرتس شیر بارانو تینہ دین نارغیس شمرا امس اسوار الوصل دین آتس سمیس
نم لکنتہ امس عمامہ لکنتہ رداہ بروکتہ لکنتہ ہمہ خداہ

خلقوا انوکیا و لکیمتو سبب زینس پس پیرفرن که در باب رات که و در نه سوا
تر سینه کلاما به سپهنس یاند و اش اندر صبح و روشنش پس یام دینا اجمعا شسته
و یو یازنیر گو سببش شگنو نند و چا داب اخون اسو پاران کرووس سلامه

که آن سبقت کرانو و آتو در جانش کرمانه لعین شونده در حکو پناه وین
کپاه بدل جنگو بیس پناه
۱۲
پاره جنگس کو فکیر کتاب پورس حق تعلیم کش تعظیماه لدره سر شیره رحلم سبق
تندیم جگر گوشه صیدید پندرس پو شمر ذالموشن درایا و شاه حسینم حمایل رت بر
قرآن کران سعدس کنونر خطاب بوه پیوس عالم پیش قضا س جوم رضا لکما
اماسینو سانشانه تنرول قرآن عالمس پوره روشن سوره مهر هوایه گوشتو توه گوشن
میایم بدیابیم لم پیرانو پور و عظم کرگر توه منزه محض جوراه نه تان و نو و هر که میا نظری
که مجموع بی میایم اولاد بیه کلام الله رنجر اطاعت حرمت زاندر میانه جان از مجموع
ماشر او انو دیو کپاه کیا جواب کش از کشن کش پو مننه سخا و انو پوره خبر بوه کیا
والس که منزه مارنو میانو ترانو رواه که کتاب در او غنوی
۱۳

ایم بوزت سعد پو فکر نه فوجیس گو انقلاب دینو ای مجموع و عظم بران گو یاه
کصه کران زن رسول کریمه کافر بوزن دین پامه لکته نامه انون پیر دلشتم ارجا کران
کران پیرن سید رشتم دیو کپاه خدایس کوس رت سوال جواب رت تهرمت در
رسول خدا ایماه پونا خبر کصه پات للو متو پو نو پت گوشن راس تل در
رچو متو خرقة پوشن امس لکته گوزانو از رسول خداه مررا سنزه پیره کمیره لمو
س لکته بوه بوخه غیر آخر ترا و دین برو تو کمیا کو طمع سیم جمع نمازه و قش امس مارنه
آز کرش شیر باران دین دین نار غیمس شمر امس امو مار الو جیل کران آتمس بیس
نم لکته امس عمامه لکته رداه پرو لکته لکته همه خداه

۱۴
خلقوا سوکیا لکمتو سبب پیش پس پیرن کم که باب رات لمه و دینه سواه
کر سینه کلاماه پله پیشس باندو اش اندر صبح و روشنش پس یا دینا اچکاشن
دیو یا زید کو سبق شگنو تندو چاداب آخون اسو پیران کرووس سلامه

Annotation/ Notes

The manuscript entitled “**Kitab**” literally connotes book from which we read and gain knowledge. The title “**Kitab**” is written by **Mulla Hakeem Azeem** in Kashmiri language during the first half of the twentieth century. The author have beautifully interrelated various concepts of the Marsiya in all the four parts viz (Hamd, Naat, Manqabat and Dard) in an ordered manner.

In the first part i.e. Hamd author writes **Alastu bi Rabbikum** from a verse in the **Qur'an (7:172)**. where the commentary indicates that on the Primordial Day, before the advent of our earthly lives, when the soul of every human being was summoned into the Divine Presence, and God made Himself known to collective humanity and asked the question: “**Alastu bi Rabbikum?**”, which means "Am I not your Lord?" And they answered “**BalaShahidna**”, “Yes, verily we testify to that”).

“When your Lord took out the offspring from the loins of the Children of Adam and made them bear witness about themselves, ‘Am I not your Lord?’ (**Alastu bi Rabbikum?**), and they replied, ‘Yes, we bear witness’ (**BalaShahidna**). So you cannot say on the Day of Resurrection, ‘We were not aware of this’.” (**Qur’ân 7:172**)

The author quoted the Surah **Ash- Shura** verse number **23** given below.

ذَٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهَ عِبَادَهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً
نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٣﴾

In which he describes

This is that of which Allah gives the glad-tidings to His bondmen who believed and did good deeds. Say you, "I ask not of you any wage for it but affection in respect of kinship". And whoever does a good-deed, we shall increase to him good in respect thereof. Undoubtedly, Allah is Forgiving, Appreciating.

One of the hadith quoted by author in this title is

أنا مدينه العلم وعلي بابہ

ا

فمن أراد فليدخل من الباب

Prophet Muhammad (pbuh) in this hadith says

I am the dwelling of [spiritual] knowledge (I'm) and

Ali is its gateway.

He, who wants to reach this dwelling, should come through this gateway.

Relation of title “Kitab” with Karbala.

Kitab (means Quran) the divine book of Allah. The messenger of Allah i.e. Prophet Muhammad (s.a.w) helped people to get rid from darkness and ignorance by sharing the fountains of knowledge in the form of glorious Quran (The words of Allah) and authentic hadith. In the field of Karbala Imam Hussein (A.S) addresses Saad (the commander of yazeed's army) by reciting few verses from holy Quran. The holy Quran has been revealed in the honour of our household. Have you not heard Surah Mohammad (s.a.w)? My Grandfather usually used to quote “HADITH AL-THAQALAIN”.

إني أوشك أن أدعى فأجيب، وإني تارك فيكم الثقلين: كتاب الله عز وجل وعترتي،
— كتاب الله حبل ممدود من السماء الى الارض، وعترتي أهل بيتي —
وإن اللطيف الخبير أخبرني أنهما لن يفترقا حتى يردا علي الحوض،
فانظروا كيف تخلفوني فيهما

The Prophet addresses his followers: O' People! I am about to be called upon [by the Most High] and so I will soon be leaving you. I will bequeath you two most precious matters. They are:

The book of Allah, as a cord extended from heaven to earth, and My Itra [family], AhlulBayt.

Allah, the Benevolent and the All-Knowing have informed me that these two will be inseparable (from each other) till they reach me at the Pool of Blessings in Heaven. See then, O' people, how well you are to deal with them after I depart [from this world]

But in reward they martyred Imam Hussain (A.S) the grandson of Prophet Muhammad (s.a.w) and his kith's and kins without showing any signs of mercy.

Manuscript No	3
Title	Baradari (Brotherhood)
Author	Mulla Hakeem Azeem & Munshi Mohammad Yusuf
Date of manuscript	1993
Date of content	1200 Hijri
Language	Kashmiri
Physical description	Length= 30cm, Breadth=20cm
Script	Perso- Arabic
Origin	Kashmir
Material used	Paper
Scribe	Mulla Abdul Raheem
Orator	Ali Mohammad
No. of folios	6
No. of stanzas	12

یا الله زه مبراه در بر باب بر انبازاه نسبت نسبت نه بری حاذره کیا چانه معرفتیه نه مثالو
بر عاله کبیه زه خط و حالو زانو نه نیو نه نسبت نسبت نه بری حاذره کیا چانه معرفتیه نه مثالو
زه کفو او بر مثالو شیر زه قران آخالو کانه زه هیو قریب چانه لطفه سواه کینه اشاه
یارایه یارایه کنو چو در بنو ابن الله ام خلق چه چانی عیال ساری چو پرت در حیالت
توام چانو اصل بالینده خونه مصری حضرت یوسف یارایه لایکو چو چس زه تدبیر و
حاج و سوچاین احسانم بی راه لکوسته یمن منزه بیو رو چینه اخونه خونه بیو کانه نسبتیه
پدر بایانه وان محبتیه خداه کره عطا

۲۵

دلت حضرت موساس حضرت صارون برادره کره یارو یمنی بر یارو
چیده بالین نکه نو نو پیر و بالو بالین چو نه پیراه نه عمه خالو اماه انوت حضرت کره انوت
همسراه چه تپاه برادری برادری اما دلتون ابن عمه خوار که خالو تنو چو بایاه استو حال خال
نه خالو تنو یوزو خونه ثامنو حضرت شب بجه نه وندونش زه کرین جان شاهر از دیزه
محبت تملو ملکن سوه اخوت پیرورد گاری لکوسته چو دهیم کره برادر بر بایانه وان رسولیمان
کرونا با زرس بالو سلمان دلتون اخوت کرت مقداد سته عمارس و چمان اسو حضرت
امیر و لم بکنه کینه جواب تن بزرگو وارس شاه سید دلگرو اده کو ودرن ودرن زه شاه

۳۴

ژمارس شیر کره لکوشاه یمنی هند و پل شاه
عرفن کردیس یار رسول گو ستمناه ملول علی کر لطفی نه تپاه نه کرکه نسبت سیت برادری تاین
لکوس سوزس بلالو الون یور علی وی تپازه گوس ملالو یله اوشاه نه لم یوس یا علی زه
تپازه کوک نارضاء ام پوزنه وندو صو شاه حیدری تاین فرماوس رسول تم الملالو یا علی
زه ذخیره پالنس کتو صاومه روز خوش حالو زه سواه مه سیت کس چه ماریت اخو چه سراط
اده شاه ولایت الله رفته تپاه و مبرس یک رسول ماری دپ خدایه کروم علیس سیت

ایه میالو بار جان چو بارنش آتوئ زو جان ختم گیه تهر برادری ته عتواری در مویا ه
 تفریو کیشاه شاکر خیایه یه لکه ز او حضرت امیر و پاک ذاتس پانز رسول الله بران
 تولاه اسوس کران غملا ه
 تراوان ته لره لره میران پانز شاه ته و چینه یا کاه تراو السه وری دیره شسته توریس و لوه
 کیازه خوش بیدل و لکه گویر حالو کم پونس دیدر تیا و نر استده پانز لره لره میرنه مرگوم نیشاه
 چیه خبرمه پنه اسس تیا ه لوری بوه یله یه کم تیا ه ره ارتحالو نیشس یه سران دیم سیم خنالو
 آسنس کمته میانه فو چیره نره کوثره بیکس تم گره رسنه یاری تیر بابک اسس میران لره
 بوته پانز استر دیشک لا چاری آخر سور یالو لیکار او خیالین کنور دوش سران کنور و اتنا و
 قبرستان چوه خبر تیناه بار اسس امام حسین یه لکه مظلوم او بکیر و روزی اسس افرال
 لیسنس و تیریک کم لاه زن غصه و با یوته بکیر و کته ننه دوش نیز و تارنس ایجه و حیس
 واره تیر و آب کته نیشس مینس سران دوش شمشیر و زنه اسوس با یاه نه کیراه مارتنه
 ترا و تیر سر راه هر زن شافراه
 بیب زینس قبیله داره بابه لکیو قده صا و پنه زنده کانه وین کونه ره شانده قری
 کم صنه ایه توره نتم چاین و نه بیله نالو چینه خبر دوشیم و تیر کینو کالو نته فاکس ته انیس
 دشاه ناداه که شانده پیک شریک آیر ربک یک قران پیری ننه بالین عباس علیس
 دشاه آتو سران دوش چور بالین مشک منه کدنه نالو یه حاله و چینی پله سر راه بکون
 لوک دینی مالکیو سر یاری مسافر ایم مود متو چیه کیه سته آسمره عیناه تره خانداری
 اسس آسمر گبراه ورسیناه تر سیناه تعزیری کونو دیکه اسس مظلوم اسس سده یار
 پیلوان و املت گبر کم کم جورا کونه دیکه بار بکیر کم ست مارنس جوان پیر و ایه کت روز پت و نه ما ییم
 کو چینه پیک مارنس صغیر و از نام سر تر نه کم عباس بیو ظلمانه بزدس چو ظالماته ته ره صیرو
 کما یه مظلوما

لهذا سن گذری گبرته مال بائر کتیه کانه که مرسل کتیه کرتیاوری حیو مرته محبت که اکسندو
شیر کتیا لو تو لئو چیلندو و لنو منز کرو نو حوالو گبرته بائر کر امام حینتم که زنگه و نرویس رتاه پردری
که زنگه کر عباس علینم دلاوری نس دیاو شمرن آله چاین مینه و اتم بو حوس حانلو مال ^{مال} ~~مال~~ ^{مال} ~~مال~~
خو ته ناخو آلت مانا مالو ایه بالو چانو تریش صورتیش محبتو ماته فره کتیه راه که یندرین سیت
دعوی داری تراوس مارت یار یاور لره لره وین ماته فره بیه فره استری بر ترا ^{مال} ~~مال~~ ^{مال} ~~مال~~
کت بیه فره صو جوان اتس مقیره سنده کدیره له بیا تر و ته لکار کتیه بیه دریداری
در دیار سپره سپره ایتیه لور کتویه بیه جیم جعداری دیا ^{مال} ~~مال ^{مال} ~~مال~~
مارک پان ره لسه که ته تر گتیه جان دیونه کتیه یاندوان تر زن استال ^{مال} ~~مال ^{مال} ~~مال~~
ایه عزراه جیرو اوهده محرم بیه کوره بینه آله صغیر و بیکور تر چاو هش تریش داماه اده یکیش
صغیر و بیه تر چانه ایتیه کتیه دفعه شدن صومیانه دستگیر و ایه بوزنه عباسم علینم و تو نس
چاکاه یا به لایو تم تر کاه دیس جواب در بیکاه
بوه چانه دیده بالین نشه دمه بو ته کتیه یله قاضی محشر قضیه چانو انزری استال که
بیر رحان شدن احوالو کترم کار یون کتو که رویه بوه صیور تالو گو ده که فریا کومه
شیر و کو مسافر مسلم شاه آسن سر ته اتس کت بیه بیه شوری غصه برو شکر کت حباب
سوه رنه بزو ایه پایو مرتض تریش بیل ایتیه منز حاریم دنده مالو بیه کد اس حراز سن گذراون
حسن مجتبی ایس طه مینه کد کفن تریش نری مارتیه گو ریک کتو سیه کرویم با مالو پس
بره نس و نه نمودار گورنه مهند لعلو زن اتمه و اس کرند اکبرته لصر حنه اتمه پت
سراسر تریش داد ماری محصوم حضرت زینب سند آسن حاورن نیتیم بهر خور داری و صاب
کلبیس مرشیدین ته حبیب آسه کران منت تراری که رویه نت مجلسه منتز ازه بالین گتیه بر و تو کو
سوه کرم کله گذری اتر حیا بازرسان بیگانو و نرویس جان ره آله حقداری
سوه شرمند یکه سناه مه کتوما آسن و چان آسان ساری دیده چاین دیده میانه گراو~~~~

که حسین مره عباس کرده لم پناه داری بار صاحب زده مرته بود زنده آساروزان از مره
 آسیم ساس جان کریر قدم قربان مه پیوند یا بود به نگویم عت چو س غلام زده
 میان پیرو دیتوم رخصت میدان شدات زده بیرونه بود پیرو یا تریم تریش صته
 ننه معارتم رت بیت زاده نه پیرو بخشوم صیم منت میانه آله زاده او لقصیر و
 اته دیزه محبت نه غیرت پیور گودراده اس بیت ارداه ساردر زورن چا فزاه
 تحقیق چوه آسانیه باکیند و عیناه اما ماه استا ناه بگور چو مشور حب مادری فزاه
 بیه یاکس بیت کران جان و مالو اما عزیز بگور آسان سناه لعلو کینه ننه حضرت انیس
 بیت محبت لبسناه ختم گیه تیر شا جنتم برادری نه و ندرن بار جانس اچیم ندر لعلو لم یون
 فزاه اسندن قدیم اسم روزنر جالو قربان تندن در دس زوه دراوتس امام حسین و دان
 زار زاری تیزه تیر منزه و احینس و احینس بوزنه الوان زن چه سر توان و توان ستم ساری
 و نه زن چه بزدل بیت ل کران اته اسوس بالو جانچیر و و نه زن طشته بیت نقاو و
 یوس بار جان لش زیره دیوان تیر به شیر و و نه زن رسته تر صرت دیوان میان تر نام
 شیر سنا اصغر و شیر و نه کته شمس روزه دیوان شامکو عامتم ستره سیر و کتم نقاو و
 و نحو صرناه لگو و انچه خرنابه ایم لم پناه کیه صرناه

لکمان صاحب محترم البکاه پله کر بلاه کرد خفه بریاه امام حسین مسافر می گیه از خبر برت
 شمس فی المالو کوفیو یو تم قیر و اماس انیاک کرت سوالو حضرت شیر یاکس استویا
 بینته شیره سچت ه تم پله ایم غیر بوزنجا وری دراوتیه لشکراه بزه جابه و جلالو و الو کر بلاه
 تر ضلله تم کوه بالو کر بلاه بنبر که مسنر لاه دیو اثره تله کر بلاه پله سمه سار حواری تاین
 آسمانه گیه صر ملاه عرفینتم کو یون لاه شتر کوه ساری عالمس بیرونه لا شتر اده و محبت
 گو حیللاه انیس خبره کاری تاین مساعنه که بیو گو صویراه و صیو نقاب پوش سواراه
 نر لان لش گور جابه جابه و سوس پوران گورس جویم جویم رت و لاش غلن منتر کو شو ایرو

سپهزاده دلشسته گو چهران سوزنو جنبه آنکه وزیر و هیئت کیا به پوس گومتو جیراه جیراه
کر بلا یک آسنا انتن پور همراه ۵۳ وزیر پس سوه سوار
و محبت رود هسته حاله و حین گورس جیره بون شیر گیت تری تیره و تیره و تیره و تیره
لش نشان سید میر تریان ترعشان نالو و محبت سوه سوار سیاه گچمه زن جللاه دیوانه
کله زرسن بر بری حیو اش حاران ترالو ترالو ایوان گورس جیده رنه بود یالو وزیر سنه
پرزورس توه کته آو و تهر گورس کیا زهر خون جاری و نشو ریه نبش کیا آویم ظلم کم کرو تمکاری
تیه سیه گور کتا و تهرن کتنم کتنم شنه تعا و کراس زاری آو تیره ساعته دیر شتران س جیم لاره لده
سیاه ترلان بینم هنرن ترعایت کوران بورتاه احوال شتران زنگس انوس نصیر و لارلو
زه کر بلا لکنه مسافرن مصنر آسنا کینه خبر و ایه بورتا کر بلا یک فکره لیس شاه سیه نشو و نشو
کرو نو حیتا لش سیٹ کر کتا ۵۴ شم تیا اوسیر نه
و پوسو ذوالطیاح کندی حال و حیت گومری اش حاران گورس نور کس سولو گور و اقام
حینون چوکه ماچوم گهران خیالو سیتو ظلم کم زور سوار اوسو پاشا بهو کتره کندی و ریم چوکه
شم کته زری لکنه و ششم سوه بانه چا مالو اوسو آمتو کر بلا سیٹ زان عیالو تیه میان عرم خاص
حرم چین کر مشر لش ناجاری گورو اعنه سند و پور التماس یوز و تیه لوه ایواس تهری اماره
ایه بورتا زنگ گورس نیره اس معذر زبان تاین و پس بیب شربان گورو هر جیره تیه جیم لاران
نارمه کر گشده ماثیر و کتار تیه کترو نیران چوس کوران امد ما اسیر و دیر شتران کتو اهد کوران
جیم مارمت اچکاه رود تیه چونه پور شاه ۵۵ گورس تیه مارکله
تا محرم روز دوشنبه خداه از نام سوانه پکونه سانه بری بلار گورس و پس ییم ترالو بر اجازت ملکنم تر گره سانه
ازه لش اسونه مالو دیوس شتران توه کم چونه کته بهو گیت جللاه توه سولو توره تیره چوه
در بری گورس کیا و تر گیت جیم زنگ تیه اوبالو وین موریم خاند ار حیت خورده سالو کیا و سز
کم کم شاه جوان بیکناه و تیه بیٹ تراویم مارماری خاند ار میا نو سلطان اقام حیای ماره نا و نیران
بدکاری نا و پس ساسه بد تیره کان چو کتا و چکان گورس کیا چوسه خون جاری

«مضمون» برادری

العطش العطش کران دتوتیزی کوچه پٹ جان میا پت شیرواری پوتره روگنه پونشا شیرازس
 لپونس ودان ودان کیا بوه چوستا جانو بار جان لم پونس بالیا حب بوه حیثتہ پیر تانی
 مرگنه کروغم جان شیرو کیا و نر کیا کیا پیش آم دگر زره اسوم کیا تقدیر و مارحم سار زبله
 مرگنه کرس در بله کرسوٹ پیوم منزله

$$\frac{10}{1993}$$

$$\frac{25}{1212}$$

Annotation /Notes

The manuscript entitled **“Baradari”** means brotherhood. This title is a collaborative work of Mulla Hakeem Azeem and Munshi Mohammad Yusuf written in Kashmiri language in 1200 Hijri. The authors have attractively discussed all the four parts of this title in a well-ordered manner. In the Hamd part they have discussed about Prophet Yusuf (a.s) and the incident in which his brothers threw him into the well.

In the Naat part they discuss the brotherhood of Hazrat Haroon (a.s) and Hazrat Moosa (a.s) how they both became prophets. The author also discusses about the relation of Prophet Mohammad (s.a.w) and Hazrat Ali (a.s). The author says that Ali (a.s) was very much trustworthy cousin brother of Prophet Mohammad (s.a.w). Prophet Muhammad announced that he had received an important revelation from Allah, and made a halt at the pond called **“Ghadir Khumm”**. A make-shift dais was erected from saddles, sticks and camel skins and as soon as all the pilgrims were gathered, he acted upon the revelation of Ayah-e **“Gadhir Khumm”**.

"O Messenger (Prophet), deliver to the people what has been revealed to you from your Lord and if you do not do so then you will not have delivered His message and Allah will protect you from the people. For God does not guide those who reject Faith."

YA 'AYYUHARRASOOLU BALLIGMAA UNZILA ILAYKA MIR-RABBIK.WAILLAMTAF'ALFAMAABALLAGTARISAALATAH.

WALLAAHUYA'SIMUKAMINANNAAS.INNAL'LAHALAAYAH DILQAWMALKAA FIRIIN. QURAN 5:67

The Prophet then declared **""Man Kuntu Mowlahu Fahaza Aliyun Mowlahu”** - 'He of whomever I am the Master-Lord (Mowla), Ali is his Master-Lord (Mowla).

In the dard part the authors talk about the priceless brotherhood relationship between Imam Hussain (a.s) and his brother Hazrat Abass (a.s).The portion mainly discusses the tragic event of Shahadat of Hazrat Abass Ibn Ali (a.s) the most loyal and faithful brother of imam Hussein (a.s). The authors have plotted different tragic events that resulted as the consequences of Shahadat of Hazrat Abass (a.s). Besides the authors have also talked about the Imam Hussain (a.s) and his sister Hazrat Zainab (s.a).The overwhelming power of love of Hazrat Zainab (s.a) for her brother has been beautifully illustrated. She sacrificed her two children Aun and Muhammad for the sake of Islam in Karbala.

Manuscript No	4
Title	Bazu (Arms)
Author	Munshi Mustafa Ali & Munshi Mohammad Yusuf
Date of manuscript	1993
Date of content	1300 Hijri
Language	Kashmiri
Physical description	Length =20cm, Breadth=12cm
Script	Perso- Arabic
Origin	Kashmir
Material used	Paper
Scribe	Mohammad Ashraf
Orator	Hussain Joo and Akbar Ali
No. of folios	5
No. of stanzas	9

بازو کره یدہ تنہا فتح خبیثہ شد رستم تر آس و شین
حله کریم اولادان اده قلع کینو فوج یکبار در
وائتہ خندقس پیہ نگہ درہ کتہ پاٹ دمو تار و چی
یلہ گو متو فوج تارہ تہہ جایہ خندقس و تہہ لایم
شا در شان رتہ در خیمہ بردست دست و تر اده حیدر کر
تر پیہ تارہ فوج کرہ زور دست خدا آشکار
لکھو متو چی درہ خیمہ کو بنا برہ خوتہ آس و درازو
سوه در آونہ خندقس برابر گو کوتاہ ید اللہ او
ارجازو رتہ سفینہ بجات نوح سترہ ناوہ بند
پاہ نگہ کنارس سوه دروازو بر خلق کبریت
تاران اپور زمان بازو خلق آس تعجب کران
پران سبحان اللہ ڈیشہ یہ صورت گیمت آس
چلا تائیم کرہ جنابین عرف شہیر یا خیر الانام

دلو خلقنه په دست قدر تلو عجيب چا سر خدايس
 كرن معاينه يه بوزته و چيون چوه ماکنه پته
 نظر كرنه تل پائينه سپه نك روونه بار وجهه
 ينه تنه كفت پالنه آينه و چو نه و نه در بر
 نمايان ته پائنه يته عكس صورت بهو منراينه
 نور تلس هرست خدايس كربلا نيزيد نو دستگاه
 كرس يته اته والنه خانه ماله گل جدا -
 آسو سورتا نيزيده سندس برس پته گل كرنه پو شان
 دپان يه كم كرويه خانه ويران لوه هر كوس در بدر
 ميانه خاندان و فتم كته جا به لاله تعزديا
 و فتم الوه كيه هر كه له باليس چواه بارو شان لوه
 كته كته جا به و اثر شه چو هر كره توه شهنشيدس پانتر
 مزار كبريل و ده نش كينه بده نش پته لاله

گهزاه بازیه تنورس یقه و تهر ویر اما س کو رو -
جار نمازو نقه گهزیه دمه تره رتتیه طشتیه یقه
یقه پشه تها و کیه بد بازو نقه گهزیه کوه لالتیه و لالتیه
یقه کل یقه گند و کیه میان شهبازو سورم یاتران
مرشک ندان عبا حلین بندیه بازو چو کوه سورس
کافوره کنه سور ریشیه چیه پیش نمازو بوه کروک
کر بلدن در بلا حسینیه چوینیه راتس کران زولا چو کوه
رات کتور و اتان شام آیه سنا کوریم یقه پیش آم
کیا کوه بب یینه الله لجه چیه چیه یامنه یزیدن
روز دیولان تها رسوه با مار شامنه چیه کوه کوه
چایینه اده کجه دیدک یتر کجه رنان دامنه دیان پونیدیل
دیدسان کتورج اسه تراوته شرن خامنه چیه
کهوران سوه تها ما الله ج کوفلنه شا ملنه عامنه

ماله

مازو

سوه کونه پمیر آسه ما ترلنه بویه شهر موثر آسه ما -

پوفدیه باینه مرنه خوته بویه دینه بند ترلنه کرس
پیریشان چیس بهوتران تس کنه آله پوماهوتر
مارعتو اصفرشیه خوار سورته مالنو ترج مالس
یله لار نته مالتس موه مالینخ کرویم هیوم الاخوان
ماننه نشان دیکه مابو چیس آسمانه پمیر فیه
آتمه امام دربار کس کوه هاشم روم منه مانته تاوندان
روم منه مالنو ته وارو یله نشان اژه ونه کنند وازو
می چهارنشا مهران نوشیروان مسفرن بنده
چاره سازو کرویم گره ویران منزه لاسفراه یوم
درازو کلاس بول منگش ترارته کبر مارتی کنن لارته
گوم مازو مارویم شاه اکبر علی اصفرشاه قاسم
مهرانو آسه بویه میتر لدان نومل لکران ولوولو

میان هزار و هفتصد و هشتاد و نه قرآن شریف
اتهنه چهر تار و جان یار و نه منیند چهر شویان و لولو
میان هزار و کوره هرسه پوم تاوان و لولو میان هزار و
آس کوس و اس کوس کوس تاوان و لولو میان هزار و
وینچ چهر فقیر بار گزرت و نه جنگلا تته شیر افرس
منزولا یقه بیگانه پان لوا منزه چها و اتس امام
حسینو نام نته هو پان چهر خاندان تالین و طران و
بیکه تل سائینه و ده نغ گول و نه بیکه سر لکینه و نه گرانینه
ننه هو پان و نه لته گفته اثر که تم قبر و نه تراپینه
ننه بلل مرگس و رکه کدس کربلاینه و پینچ و نه کینه
و نه یاس میان و یو کوسا کم کم گزرت و نه کوم و اس

انسان عابد و نیکو

Annotation /Notes

The manuscript entitled “**Bazu**” means “**Arms**”. This Marsiya is a collaborative work of Munshi Mustafa Ali and Munshi Mohammed Yusuf written in Kashmiri language. In the Hamd part authors praises the almighty Allah. They say Oh! Allah you have created this magnificent world with your hands. How can a common man get enough strength in his arms to stand up and thank you for all these blessings? Oh Allah doesn't keep my arms far from the reach of fourteen infallibles.

In the Madah part the authors say how the victory of Imam Ali (a.s) in the battle of Khyber gave new strength to the arms of Islam when Imam torned Marhab into two equal halves by a single war of his sword (“Zulfikar”). With the death of Marhab the whole of the Jews army run for their lives. Imam Ali (a.s) is also named as “**Assadullah**” which means arms of Allah.

In the Dard part the authors have discussed this title very beautifully mostly using the word “**Bazu**”. This title mostly discusses the shahadat of Hazrat Jafar-e-Tayyar and the shahadat of Hazrat Abass (a.s). Hazrat Jafar-e-Tayyar was the brother of Hazrat Ali (a.s) and similarly Hazrat Abass (a.s) was a faithful and trustworthy brother of Imam Hussein (a.s).

In this title authors mostly describes how Jafar-e-Tayyar lost his “**Bazu**” (arms) in the battle of Mu'tah and similarly Hazrat Abass (a.s) lost his “**Bazu**” (arms) in the battle of Karbala. A brief description of these two events is given below.

In the battle of Mu'tah, Ja'far- e-Tayyar carried the banner of Islam and was out-numbered by the enemies and killed. The two arms of one of Muhammad's bravest followers and his army's standard-bearer, Jafar at-Tayyar, brother of Imam Ali (a.s), were cut off in the battle and he was martyred. When the news reached Prophet Muhammad (s.a.w) he cried and prayed for Jafar's soul and the angel Gabriel came down and consoled Prophet Muhammad (s.a.w) saying "Jafar was a brave and loyal soldier. God has given him everlasting life, and in place of his arms which were cut off in the battle, the Lord has given him a pair of wings". Because of this saying of the Holy Prophet Muhammad (s.a.w), Hazrat Jaffer-e-Tayyar was styled as "**ZulJanaheen**".

The height of the greatness of the personality of Hazrat Abbas (A.S) reached its peak in Karbala and the heroic martyrdom. In chaotic conditions when the people were entangled with worldly desires and succumbed to the offer of posts, he became the Imam's (a.s) flag bearer and led his troops. Guarding the Imam, protecting the tents of the womenfolk of the Prophet's (s.a.w) household, caring for the children and making a sacrifice to bring water to the thirsty camp of

Imam Hussein (PBUH) were among the most beautiful and epical manifestations of his life in Karbala. In reality in Karbala Hazrat Abbas' (a.s) effort to satisfy God and carry out his duty, astonished the world.

In Karbala Yazid's troops cut the water supply to the Imam's (a.s) camp. When the young children could no longer tolerate thirst, Hazrat Abbas (A.S) volunteered to bring them water. But this was almost impossible. With his courage, he drove away hordes of enemies and reached the banks of the River Euphrates. Although he was thirsty himself, he never drank a drop of water. After filling the goatskin water-carrier, while he was making his way towards the Imam's camp, the cowardly enemy attacked him from all sides. One of his hands was severed when he was struck from behind.

He fought single-handedly with his left arm, which was also severed by the Omayyad marauders. Nevertheless, he spurred his horse towards the Imam's camp hoping to take water to the thirsty children. Alas, he was not destined to do so. The enemies burst upon him like a pack of jackals and shot arrows in his eye and at his chest piercing the goatskin water-carrier and making the water flow on the ground.

Manuscript No	5
Title	Keemya (Chemistry)
Author	Munshi Safdar
Date of manuscript	1973
Date of content	1300 Hijri
Language	Kashmiri
Physical description	Length =20cm, breadth=12cm
Script	Perso- Arabic
Origin	Kashmir
Material used	Paper
Scribe	Mohammad Ashraf
Orator	Khawaja Akbar
No. of folios	12
No. of stanzas	6

"کیمیا"

وینے گنده طلا و لا تو جوشن انوس بجوشن تهنده مکره جوشن
 چوه مدعار شیر کیمیا شاه شیر خم الحبله کس مرشد سندو
 اقبال کر نرول احبله سوه مایه کمان بیان امکانو بافی
 مدعار کت فکات مخزن اسرار ربانی تولو تند و گرده راه
 یم درویشی لبو الله مراد تر اخلاص کیشنه تهنه لظه
 زره زره زر گران مالیه سرنگی هزار گوهر جوهر صدف حذف
 لعلیه یله شهینده برانده کف سنگ فارس مته پیشانی تله
 تمکه مس گزرس کره زرافشانی بوزوم یله حیدر کو عنیت کره
 قمت لشکره بکلم خدائر رسول سبحانو تته باقر رود کول بر
 بر هوا یته لاکر شاه مردانو اده دپه شمس خیر البشر کره
 یته برمس قیمت برابر یه بوزت گنج بخش تته برمس پنجبر منر
 اسورثان ثرثان زن مومو مومو آسته تترام سپودتر طلا افشارو

اده معین بلبل معینان قصص برابر تکه بوزنه کفیراه مورونه
باقر تکه کونتراه روزنه عیله حاب بوزنه اده سره کمرته اکه
اکس اصحاب روزنه فرق نه سر سوزنه تقعدن مجنون باقر
روز حبابا تاروز حابا بو پاشنه تاج بخشان سوه درویشا
سلیمان تقعدن محتاجا

چہوہ مخفر ذرہ ذرہ روشن ہے ہم نیاس فیروز و ماراہ مخفر قہ پور
 تولنو ہمیشہ رنیراہ مال ہم نیاس زارہ برنہ مالہ کھوڑان یہ ماریا
 ما و لم نالہ پانہ فاقہ فہرہ محتاج بنے گہر گہر فہر و سارانی تہہ اُورقہ
 مکینے رائے بدر اللہ جا فیرانی بوزم ہم یہ لکہ شہنبدن -
 جگر گوشنہ فاطمہ زہرا سندن اچھا گاشنہ بوجہ سیت عش
 گو کہ بنو کہ حالہ بارن گلد بزن برہ گیمت صغفہ سیت رعفرانی
 دُشیتہ تندرارہ کرہ دیدہ فاطمہ اس پان مارانی ودان فیران
 شاندہ کھور اسکہ وندان اس لیل کھرانو گیم برہ شبیر و شبہ
 گزہ غم ما فغیر اس اللہ مورانو کہ خاک بر سر پیہ بہتر

ما جنبے پترہ ماسر کیہ چہ مارانو کوچہ ہتہ بوجہ تنہ ہوا
کران آسکہ وندان آئر نہ نہ سارانو ودان میانوادہ کلو
دیدہ لجو و بلڈر چو و منہ کتہ کرانو وندہ مورت تنہ مصیت
زادہ نہ و غم خدائیمہ حورانو آس اچہ نہ فیر و چان
نشان بوجہ سیت بلند پائر شواہ نہ فورانو یرونان پترہ مالو
ژاو بر باب علم شا حیدر و چہون حشر تا مصیبا ہتہ
حضرت فاطمہ مامو کرت پارہ جامنہ ودان زار زار و
وچنس سنبل زن کارہ ہتہ تراوتہ کوچہ اندر بوجہ سیت اچا شکر
لجہتر اچہنہ زون و چکہ پتیر دندان کامو امامو نیل فیتر
تنہ نہ نہ مرس تیارو تنہ کوکھون ہول پرہ لاجول و چہتہ
نور عینہ عزیز نہ تس حال روزنہ دلپس حضرت زہرا یثا
میر پتر روزنہ بوجہ زندہ روزنہ چوم چکہ ژہان کرہ کیہ
یکم جگر کوہ زندہ روزنہ میانہ بوجہ تنہ مصونہ

کیمیا

۱۴۵

و منی کیمون واته زنم بوه زنده روزنم بنور منور کرتی کتیراه
ننه قرض میله زنم انتره تار کر زنم یه بوزته شپس ۲
رودنه تابا کران اضطرارابه در او بره خیرکشا عالمکو
گواشا آسورن ندان قرضواه جایا گو متویجا ۳
واتو تر حاله بازرس اندر شاه حیدر پواند شین و چنواکه یهود
ماحب زر مشهور منزه جوبه فروشنه بتو که کس انه دینار
کرته اظهار پنون حاله یابینه بتو فیور شاه تاینه دست لبته
یهود کوه سوله یاشاه کر توم واقف الله سرس یه کس نمیرم
سیت چو یکانی گتران ناقه هم چو فاقه آسانی توه هر
چو تهمکان کون و مکانچه اسر چه سلطانی پیغام خالق اکبر
شهر بته یوانی گو شپس یه کلام گوشنه دیوس چو دنگاه
ساننه حلقه بگوشنه کوه تهنه که نظر کیمیا مغرب زرفر الحاله
شرق و غرب جنوب و شماله یشر رسنه طلا آسودست
سیت اشاره دیوارس و جهانی ونه یابینه یهود سینه

طلعت اسود اسود و چانی گیه یه خبد کوچه باز ر لوله و چینه
اثر پیرو جوانو طویشته تته سوس هم شمنه گیه سترل از
سرتا پائر اس دزانو هست شهس گرده فیلان اکسر
وندان اثر صلوات پیرانو اده تته دیوار طلاس ابوتراب
کره مجر عائر یهو فرمانو سپنون طلا چانو اصلا آسنه پیرا
گو خاک درانو ته دیشته یهو پره درود رنده شهس
انون ایمانو ونه کیا چوم گهران زره زر دپوم کتیوا بونه
مقوم نار چوم گلان بدن زن مومومو هر کمر و سول
شاه نیزید نو دیارو آوارو لگوس الله نور عیش بحین
کوفینه درندازنه دغا بازنه دته خونه سران کانه کفن
کره هس جبریده نیزنه سرافرازنه لجهس راز پر و طفه پیمه
پته دروازنه فقیران زنه بوجه بیت آسونه خوابا گو متو
آب خوابا اس رسه رسه منتر باندولان ودان بیمه بیت

کدکن نہ شولہ ظالم تختہ واتہ ناو نورجا زارال جاسہ
 لیوشہ تہ دیدہ فاطمہ ودہ نہ پوشنے یلہ فاقہ سیت
 جگر گوشنے پیمت ڈیشنے غشنے ادر وچہ ہر شاہ حسن
 چوان سور زہر پیالہ یحہ سیت گیس جگر سیمت پیر کالہ
 متوتوس پوس گرہ گرہ اسولہ فیہانی کروں اماں اکو
 اماں فیہانی نتر وچہ ہر پٹہ کاننے لہ تر او شراہ عینے
 سفید ریشنے تس شراکہ تہہ شاند پٹہ شمر ذرا الجوشنے سوہ
 شدید زن شداد مدبران آسو اماں دیان زورہ رٹتہ
 نالہ یا امام نر مارہ ونہ کتہ جبہ سندو عمامہ بیہ جامہ کدہ نالہ
 خوشخوار زورہ جنوس پٹہ خنجر آیوانی ناچار اچہ ویر وچہاں
 ظالمس نہ عار یوانی دیان یا حسینے وکنینے زور اور شاہید
 بابہ چہر کتہ تر کٹر اتر کونہ لارالو ترہ شاہنہ بدس پٹہ
 شانس پانہ رسول خدا تر آسویہ کبارالو کھوڑان براق سوار
 شہسوارس بیتوبہ لکم کراٹر لتولتو پکانو ازرو چہ ہر

ناز نغیس پٹہ زمیں شہر شہر حوالہ تاپہ کراڑ مہر در آنو
از دیدہ چاند سرگس مندر کتہ نذر آئر تہ چہر مارانو
یہ خبر قبرہ اندر گئیہ ناکونہ آئر پان مارانو شہر کتہ
نورہ بدن تاپہ کتہ شہر آئر آسہر کراڑو ہیہ سر کوچہ اندر
آسہر پتہ مائر رت و تہرانو و چہر یلہ زیر خنجر تہا و
حلقہ پٹہ پنون خنجر دیہر یلہ حلقہ چہر بوسہ گاہ
خیر الانامو نامو یدور کتہ ہے جدا مرہ رسول خدا مبارک
محبوبہ خبر شہر تہ دیدہ فاطمہ جلوس نینہ زینہ ایم کتہ
کان بوزینہ ادر و چہر باند کڈلن کورن عزیزینہ گندہ
رزینہ عمر رزہ مظلومہ تہر تہر تہر تہر تہر تہر تہر
شہر شہر فنون تہ شورن رزینہ پٹہ پٹہ نینہ
و چہر یلہ تہا و متوکینہ نقابہ انہ ہے کتہ پان نقابہ لکہ بکہ
آسکندہ علاج مہر تہا و نور یلہ

کیمیا

ص ۱۲۵

چوم خیران سیماب زالوسم که ناله بخشنه چومش دیان
خیزه خنککنه مندر درویشینه کمرته پاره چامنه زنده نا
نالیه گوم هم نیا قید خان زندگی و بالیه چوم دمیه
حلقس تار نفس زنجیره گهرانی گوم بیداد پیوم یا انیزدن
زندانی مه مته قید خانکه ستم زانده نه مشنه کیموم ضرباه
جگر سوز جبراه مه گیم گوشنه بوزوم همیه که نیزید سوز
بانده راه اخبار چه مرئس تیار رسوله سند آله گوکه نیز کمال
کدوان زندان وینه چوکنه روم متوکانه حاله شهنشند
الاحوان سپین یینه ییم قید خانکه جهان تنه چوکنه بر تهاوانی
زاده نه هم نیا کوگواش کوانی اس رات همیه کینه بایه بایه
کرانی وات کینه همیه کونه هینه صدا بوزانی نیزیدس بدکار
گواش ترس ییم یه خبر بوزنه آئر کمره فرماو یینه دعوا دار
در دلیقه غمخوار سار مارنه آئر درام ارمانو مه نشه انوکه
اتیه تراوکه مدینه سوز که رودنه باقر نیاتر دموکه امانو

گهرو باند والنس موثر و بر زنده چها سیده بائر کنه دتوله
جانو اده باند راجه باند لکه اندر باند و چینه اُس و نه پانانو
و چو کنه چنر مَره پیم تراوتیه لکه اُسبه نور صیم اُس در نیشتیوانو
گیمته فرش زمینس سیت برابر زنجیر نهنه شرک بوزنه یوانو
سجدهس پیم تراوتیه سر پران شکر خدا اُس امام زمانو کرم و متو
زنجیره خار و تس گذر چوکله دست و پا اُس و نه خون نیرانو
تس نال حلقس زنجیره اشر در ولقه هر خدا اُس شوا نه فورانو
پیم یلم باندن باند راجه کنه نظر اسیرن شرک تهره تهره لجه
ودنه بیب زینیم سر بیمارسته مایه اُس عامو اُس رودنه
کوننه پر و طنه گهرو ما اوارو دیوکه باند راجه کویا نیرنه
توسه اته تراوتیه باند اُسبه و قهت مکان اکه اُس روزنه
تلف کمرته رزنه کُدن مَر حاله باندن عاجز نه ته یکه کهورنه
بیب زینیم باندوانه دروازنه نیره تمه و زنه اُس کران سازنه
زینیه سونه دیان جواب آسونه پو فدیوه سوا پکان عابنه نه

ورنہ بیکار رہیں گے چھٹے بیب زینبیہ یوان چیم بانڈ گیت بے جا
 ودان سمتہ یلجا
 بوزیلہ یہ خبر نیرین بدکیشنے شکار مکار پوچھ اندیشنے دیونکہ
 چیم نور اظہارس بایندس کرکیت سٹا مالہ نیوسر سر
 دلس ملالہ ادہ کس آفتاب دھیس منہ طشت طلا سر
 چیم تھوانی سر خدایس کرکے سر پویش نشہ بیمارس چیم واتہ ناوانی
 مدنیکہ امیر شامکہ فقیریلہ سر شامینو یوان ڈولیشنے درائر
 پیشواہ آو گواشہ شہنشاہن اچھا کشنے کرت سلام بابا بھیس
 امام رٹس نالہ دیونس بابو چوم لول امتو واتوم وچنپس
 شتر کالہ مہ سہا مہ اچیم لوسم چانے وتنے وچھانی چانو حال
 پرژہ کس اسے آسونہ کانہہ نکہ یوانی بابہ تسد دہہ کتہ
 عام آسویامہ دیوانی کونہہ نہ کتہ کتہ تھوانی ادہ
 بابہ سندوسر کوچہ رندر یہ حجتہ خدائر آو منہ بانڈوانو
 روزتہ ایتاہ پو فیدین کنو یو ہر صد اللہ ودان ودانو

سید و قتلہ تو اچھے موثر تو آو تہنہ مائے بابہ سلطانو
آئیے جالبس بیت بنیس بائرنہ نور آئیے لارانو نور
نورہ دارس بنہ لچویو بلڈر یور ولہ باجوالو رت و تہر
نورہ حلقس اکسہ و ندان آئر میت حوالو تہ آل الینس
سیت سینس تطہیر آئر اس گراوہ کراوہ رزہ پاشس
فقیر و کپس کتہ فرصت آئر آکہ منہ باندو لوتراوتہ روضہ
بینمبہ بابہ چانر مائے اسہ آئر نیرو چہ خبر بنہ بے پر
شور تہ در بلڈر چہ منہ باندو لوتراوتہ بیکس
پر شہرن بائر مالشراو لوتراوتہ کیا و تر میانہ باجکمر چہ
گو متو جگرس پنجر تہ کیا و چہ چانور زوہ دانوار نامو
طعامو مینے اشہ آب چہنہ آسہ کمنو ماردارو
بایو اسوم تہنہ نورہ موکہ چہلنہ بوتاہ و چہلنہ
ونہ کس یک و تہ ہنس دادس تم لوتراوتہ روزہ جگرس گم روزہ

اس دیان در دلاہ کہ جایم انزہ و تس سینه شریعت
 کوزہ سرس شمسین یک کتہ بوزہ اش روزہ
 بیدیه حکم کہ دیدہ یا کوزہ وین ووزہ بابہ تم
 بڈبابہ تنہدہ یقہ روزہ بیقرار روزہ تنہدہ خلل
 مکر کار سازہ غم برزہ بوزہ نور اظہر خطاہ دیہ
 با یحو الن جوابہ چہوہ یلہ چانو صلاح بسم اللہ
 چہوہ پالش اده دراپہ زینہ کبراء ہتہ بیہ فوجہ
 یلجا بیہ فوجہ
 التماس دعای
 سید اقل الوہی ان
 محمد شرف نیا کاسمیر

The manuscript entitled “**Keemya**” means chemistry is written by Munshi Safdar in Kashmiri language during 1300 Hijri. The author has beautifully discussed various concepts of the Marsiya in all the four parts in an ordered manner.

In the first part Hamd the author explains the miracle of **Hazrat Ali (a.s)** about a mountain which got transformed into gold.

The author also speaks about a stone named as “**Sangi faras**”, which means “**Alchemists stone**” or “**Philosophers**” the main feature of the stone was that if it got touched with any object it got converted into gold. This feature to that stone was given by Allah because that stone remained the step stone of Hazrat Ali (a.s) for many years. He also explains one of the most important battles in Islamic history i.e. the battle of Khyber. The battle of Khyber started on 24th Rajab 7 al-hijri .Khyber was a locality at a distance of about 96 Kms from Medina. The Muslim army was 1400 in number and the Jews were 14000 in number. The Jews of Medina ever since their treachery during the battle of Khandaq, were always on the lookout for some mischief to hurt Islam. This mischief mongering increased so much so that they were banished from the city to live outside Medina. They had extensive lands and had built strong fortresses where most of the Jewish community lived. The fort of Khyber was a strong fort built of stones with an iron gate. It was the strong hold of the Jews who invaded Muslim lands and villages around the area. They killed Muslims and looted their property. Warnings were given to the Jews of Khyber to stop their mischievous deeds but they did not bother even to acknowledge their misdeeds.

The Holy Prophet proceeded to stop this problem for the Muslims. Muslim forces encamped outside this fort. It was in the month of Muharram in the 7th year of Hijra. That night the Prophet (s.a.w) announced,” Tomorrow I will give the flag of Islam to a man who is brave and does not run away from the battlefield, he loves Allah and the Prophet (s.a.w) of Allah and Allah and His Prophet (s.a.w) love him.” The Next day, after morning prayers the Prophet called for Ali (AS) and gave the Flag in his hands. Ali (AS) holding the flag in his hand went towards the fort. Noticing that only one man was coming towards the fort the Jews did not come out in the open field. Reaching the gates of the fort Ali fixed the pole on a hard stone slab. Noticing the fixing of the flag on a hard stone, a Jew who was a learned scholar, asked from the top of the wall, " who are you? ”Ali replied, “I am Ali son of Abu Talib.” Hearing the name the learned scholar turned towards his people and told them, “I have read in the sacred “**Bothat**” a man of this name will

defeat you." In accordance with the convention of the Arabs, Ali announced his challenge and demanded the bravest of them to come out and fight him in single combat.

Merhub, one of the brave and skilled warriors came out and was killed by Ali (AS) in one blow. His brother Anter came out and he was also killed in a single blow of Hazrat Ali (AS's) sword "Zulfiqar". Once these brothers were killed Ali (a.s) went towards the iron gates and brought them down. Once the gates were open Muslims entered the fort and soon the Jews were defeated. This was a great victory for Muslims, for the Jews were a mischievous lot and had been giving a lot of trouble to Muslims of Medina and those living around. Most of the Jewish land came into the Muslims hands.

In the Dard part author discusses about the Imam Zainul Abideen (a.s) and Hazrat Zainab (s.a) and their followers when they were captured and prisoned by Yazeed. After having had set their tents on fire, they took everyone (including the ailing Imam Zainul Abideen (a.s)) as captives. The captives were treated quite harshly. They were placed on bare back camels, and put through a long exhaustive journey from Kufa to Damascus (a distance of about 700 miles). During the journey, the women were without their head-covers, while ahead of them the captors were carrying the severed heads of Al-Husain (a.s) and others hoisted atop spears. The Muslim Ummah of Syria also joined the army in celebration, not knowing they were witnessing the family of the Prophet (s.a.w) so desecrated. The portion then discusses how the captives were ill treated by the tyrants and how the head of Imam Hussain (a.s) was sent in the prison to Hazrat Zainab (s.a) and other family members with ill aim of further hurting their sentiments and testing their patience.

CONCLUSION

Kashmiri Marsiya has been written during different time periods by some great writers especially from more than 600 years. These Marsiya manuscripts form a part of collection of households of some renowned Marsiya writers, scribes and orators and can be found in deteriorated form and not much attention has been paid towards their safeguarding and preservation.

With the changes in times especially the changing modes of accessing information these manuscripts have either remained a part of personal collection with less or no attention. We will be losing this important cultural asset if appropriate steps are not taken for their preservation and conservation.

Libraries and information centres have transformed their activities towards preservation of such cultural assets and are world over involved in such endeavors. With the advent of open access software and digital libraries these things have become possible with less financial implications. Open source Software is an important tool to build the digital library collections. The digital library of Marsiya manuscripts is a step towards finding opportunities and methods of digitized such valuable cultural assets. It is also suggests that wider user oriented programs by libraries and archival institutions need to be put in place in order to convince the common masses for making their personal collections available for digitization of long term preservation.

REFERENCES

- Ahmed, F. (2009). *Digitization as a Means of Preservation of Manuscripts: Case study of Osmania University Library*. Retrieved from <http://www.inflibnet.ac.in/caliber2009/CaliberPDF/12.pdf>
- Bard, A. (n.d.). *Value and Vitality in a Literary Tradition: Female Poets and the Urdu Marsiya*. Retrieved from: <http://www.urduStudies.com/pdf/15/19StuBarda.pdf>
- Beaudoin, J. E., (2012). Context and Its Role in the Digital Preservation of Cultural Objects. *D-Lib Magazine*. 18(11/12). Retrieved from: <http://www.dlib.org/dlib/november12/beaudoin/11beaudoin1.print.html>
DOI: 10.1045/november2012-beaudoin1
- Chowdhury, G. (2010). From digital libraries to digital preservation research: The importance of users and context. *Journal of Documentation*, 66(2), 207-223. DOI: 10.1108/00220411011023625
- Ekwelem, V.O., Okafor, V.N. &Ukwoma, S.C. (2011). Preservation of Cultural Heritage: The Strategic Role of the Library and Information Science Professionals in South East Nigeria. *Library Philosophy and Practice*. Retrieved from: <http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1593&context=libphilprac&se i-redir=1&referer>
- Hakala, U., Lahti, S., & Sandberg, B. (2011). Operationalising brand heritage and cultural heritage. *Journal of Product & Brand Management*, 20(6), 447-456. DOI 10.1108/10610421111166595

- Hedstrom, M. (1997). Digital Preservation: A Time Bomb for Digital Libraries. *Computers and the Humanities*, 31(3), 189-202. Retrieved from:
<http://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/42573/10579?sequence=1>
 DOI: 10.1023/A:1000676723815
- Husain, S.A. (2010). *Nauha, Marsia and Manqabat*. Retrieved from:
<http://sayedatharhusain.hubpages.com/hub/Nauha-Marsia-and-Manqabat>
- Hyder, S.A. (2006). *Reliving Karbala: The martyrdom in South Asian Memory*. New York: Oxford University Press. Retrieved from:
books.google.co.in/books?isbn=0195345932
- Indian poetry. (2009). Retrieved from:
<http://derbysblog.blogspot.in/2009/07/indian-poetry.html>
- Jokilehto, J. (1990). *Definition of cultural heritage: References to documents in history*. Retrieved from:
http://cif.icomos.org/pdf_docs/Documents%20on%20line/Heritage%20definitions.pdf
- Liew, C. L. (2005). Online cultural heritage exhibitions: A survey of information retrieval features. *Program: Electronic Library and Information Systems*, 39(1), 4-24. DOI: 10.1108/00330330510578778
- Liu, J. (1999). Preservation of library materials in China: Problems and solutions. *Asian Libraries*, 8(12), 480-483. DOI: 10.1108/10176749910303496
- Maltesh, M., Lahkar, N., & Gajakose, S. (2007). Digitisation of Culture. Retrieved from:
<http://ir.inflibnet.ac.in/bitstream/handle/1944/1082/28.pdf>
- Manaf, Z.A., & Ismail, A. (2010). Malaysian cultural heritage at risk?: A Case study of digitization projects, *Library Review*, 59(2), 107-116. DOI: 10.1108/00242531011023862
- Ramana, Y.V., (2005). Digital Preservation of Indian Manuscripts - An Overview. Retrieved from:
<http://ir.inflibnet.ac.in/bitstream/handle/1944/1550/42.pdf?sequence=1>
- Rifin, M.M.H., & Zainab, A.N. (2007). Creating a Digital Library to Handle Malay Manuscripts Using Greenstone. *ICOLIS*, Kuala Lumpur: LISU, FCSIT, 223-231. Retrieved from:
http://dspace.fsktm.um.edu.my/bitstream/1812/265/1/22MY_Hilmi_OK.pdf

Soualah, M.O., & Hassoun, M. (2011). Which metadata for Ancient Arabic Manuscripts Cataloguing?. *11th International Conference on Dublin Core and Metadata Applications, DC2011*, National Library of the Netherlands in The Hague, 21 – 23. Retrieved from: http://www.google.co.in/url?sa=t&rct=j&q=Which+metadata+for+Ancient+Arabic+Manuscripts++++Cataloguing%3F&source=web&cd=1&ved=0CCwQFjAA&url=http%3A%2F%2Fdcevents.dublincore.org%2FIntConf%2Fdc-2011%2Fpaper%2FdownloadSuppFile%2F57%2F5&ei=fs--UYH4CozprQezz4CQAQ&usg=AFQjCNFUkCkkqBqO_U2dzVcc1RvIvUY3qA

Thumri, Chaiti and Sohar (n.d). Retrieved from: api.ning.com/files/.../THUMRI_CHAITI_KAJRI.doc

Veltman, K. H., (1997). Why Culture is Important. Retrieved from: <http://www.mmi.unimaas.nl/people/Veltman/veltmanarticles/1998%20Computers%20and%20the%20Importance%20of%20Culture.pdf>